

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติป้องกันและจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

เหตุผล

โดยที่ไม่มีบทบัญญัติตามกฎหมายที่ครอบคลุมถึงการกำหนดลักษณะความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดฐานใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับที่ไม่เข้าข่ายค้ำมนุษย์ไว้อย่างชัดเจน ทำให้ไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรกำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมถึงการกระทำอันเป็นความผิดดังกล่าว เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ และกำหนดมาตรการในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน อันจะเป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านแรงงาน เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

-ร่าง-

พระราชบัญญัติ

ป้องกันและจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

พ.ศ. ....

_____

.....

.....

.....

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ พ.ศ. ....

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ” หมายความว่า งานหรือบริการทุกชนิด ซึ่งเกณฑ์เอาจากบุคคลใดๆ โดยการขู่เชิญการลงโทษ และซึ่งบุคคลดังกล่าวนั้นมิได้สมัครใจที่จะทำเอง

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการป้องกันและจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนเพื่อการป้องกันและจัดปัญหาการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้มีให้ใช้บังคับแก่

- (๑) งานหรือบริการซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการเกณฑ์ทหาร
- (๒) งานหรือบริการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่พลเมืองทั่วไปของประเทศ
- (๓) งานหรือบริการที่เป็นโทษตามคำพิพากษาของศาล
- (๔) งานหรือบริการเพื่อประโยชน์สาธารณะในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน เกิดสงคราม หรือภัยพิบัติ
- (๕) งานหรือบริการ สำหรับชุมชนของตนเองและทำเพื่อส่วนรวมของชุมชนตนเองโดยแท้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ ผู้ใดโดยทุจริตบีบบังคับข่มขืนใจ โดยใช้บทลงโทษทางกฎหมาย มาตรการทางวินัย หรือมาตรการตัดสิทธิประโยชน์อื่นใด โดยไม่เป็นธรรม เพื่อให้ผู้อื่นต้องทำงานหรือบริการให้แก่ตนเอง หรือบุคคลที่สามโดยไม่สมัครใจ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานแรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

มาตรา ๗ ผู้ใดแจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ทราบว่ามีกรกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา

หมวด ๒

คณะกรรมการป้องกันและขจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการป้องกันและขจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ปชร.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คนซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ด้านแรงงาน การปราบปราม การบำบัดฟื้นฟู และการประสานงานระหว่างประเทศ ด้านละหนึ่งคน

ให้ปลัดกระทรวงแรงงานเป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมการจัดหางาน อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและขจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

(๒) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือโครงสร้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและขจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- (๓) กำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ
- (๔) กำหนดแนวทางและกำกับดูแลการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศตลอดจนการให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ
- (๕) ส่งเสริมและกำกับดูแลให้มีการจัดทำข้อมูลแบบบูรณาการ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ
- (๖) ดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระ

ติดต่อกัน

มาตรา ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) นายกรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันเป็นกรรมการแทน เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งก็ได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้วแต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

มาตรา ๑๔ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๕ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปขร. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการ ปชร.
- (๒) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ ในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) จัดระบบงานเพื่อสนับสนุนการป้องกันและขจัดการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการ ปชร. หรือตามที่คณะกรรมการ ปชร. มอบหมาย ให้สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานจัดงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๓

มาตรการการป้องกันและขจัดปัญหาการใช้แรงงานบังคับ

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานบังคับ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน
- (๒) ตรวจสอบบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานแรงงานบังคับ เมื่อผู้นั้นยินยอม แต่ถ้าผู้นั้นเป็นหญิงจะต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ
- (๓) ตรวจสอบยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีพยานหลักฐานหรือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานแรงงานบังคับอยู่ในยานพาหนะนั้น
- (๔) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจสอบ ยึด หรืออายัด เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีพยานหลักฐานในการใช้แรงงานบังคับ หรือเพื่อพบและช่วยบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานแรงงานบังคับ และหากเน้นซักว่าจะเอาหมายค้นมาได้ พยานหลักฐานนั้นอาจถูกโยกย้าย ซ่อนเร้น หรือทำลายไปเสียก่อน หรือบุคคลนั้นอาจถูกประทุษร้าย โยกย้าย หรือซ่อนเร้น

ในการใช้อำนาจตาม (๔) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและรายงานเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้ รวมทั้งผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป ตลอดจนจัดทำสำเนารายงานดังกล่าวไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบสำเนารายงานนั้นให้แก่ผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้ และหากเป็นการเข้าค้นในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องดำรงตำแหน่งนายอำเภอหรือรองผู้กำกับการตำรวจขึ้นไป หรือเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับชำนาญการหรือระดับเจ็ดขึ้นไป ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นส่งสำเนารายงานเหตุผลและผลการตรวจค้น บัญชีพยานหลักฐานหรือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานแรงงานบังคับ และบัญชีทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ต่อศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้นหรือศาลอาญา ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุดการตรวจค้นเพื่อเป็นหลักฐาน

ในการดำเนินการตาม (๒) และ (๓) พนักงานเจ้าหน้าที่อาจสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำแทนได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะขอความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้เคียงเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ แต่จะบังคับให้ผู้นั้นช่วยโดยอาจเกิดอันตรายแก่ผู้นั้นไม่ได้

มาตรา ๑๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หากผู้มีหน้าที่ได้กระทำการหรือปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต ให้ได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง อาญา หรือปกครอง และได้รับความคุ้มครองความปลอดภัยและการช่วยเหลือด้านการเงินและด้านอื่นที่เกี่ยวข้องจากรัฐ ในกรณีที่ถูกดำเนินคดี ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หมวด ๔

การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพจากการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

มาตรา ๑๙ ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ พบว่ามีการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับผู้ซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำเด็กออกจากสถานที่ที่พบการกระทำผิด และแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่พบผู้เสียหายจากการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งไปยังผู้รับผิดชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม หรือตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือหน่วยงานเอกชน เพื่อจัดหาที่พักอาศัยชั่วคราวให้ผู้เสียหายดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องมีใช้ห้องซังหรือสถานคุ้มครอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมรวดเร็ว และปลอดภัย โดยให้ผู้กระทำ ความผิดเป็นผู้รับผิดชอบค่าเสียหายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังกล่าว

ในกรณีหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานเอกชน ประสงค์จะจัดที่พักให้แก่ผู้เสียหายตามวรรคหนึ่ง อาจขอรับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายที่หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานเอกชนหรือกองทุนสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายไปก่อน สามารถไต่เบี่ยเอากับผู้กระทำ ความผิดซึ่งต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าเสียหายดังกล่าว

มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงาน บังคับ ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นคนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ รัฐมนตรีอาจ เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในหลักการเพื่อผ่อนผันให้ผู้เสียหายเป็นคนต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักรได้เป็น การชั่วคราว และได้รับอนุญาตให้ทำงานเป็นการชั่วคราวได้ ทั้งนี้ โดยให้คำนึงเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมเป็นหลัก

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พบผู้เสียหายจาก การกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ ให้แจ้งพนักงานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องพิจารณา ดำเนินการให้มีการผ่อนผันให้ผู้เสียหายนั้นอยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราว และได้รับอนุญาตให้ทำงานเป็น การชั่วคราวได้ตามความประสงค์ของผู้เสียหาย

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่ผู้เสียหายจากการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับและประสงค์ที่จะ ทำงานเป็นการชั่วคราวให้พนักงานตรวจแรงงานแจ้งให้กรมการจัดหางานโดยมิชักช้าเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการทำงาน

มาตรา ๒๓ เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เสียหาย ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ผู้เสียหายประสงค์จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงแรงงานหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงแรงงานมอบหมาย

การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีผู้เสียหายลาออกเนื่องจากนายจ้างกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์ ทั้งนี้ ต้องไม่น้อยกว่าอัตราค่าชดเชยในกรณีลูกจ้างถูกเลิกจ้างโดยไม่มี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

คำพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทน ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษาในคดีอาญา และในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษา และการบังคับคดีมิให้เรียกค่าธรรมเนียม และให้นำกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรี ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้เสียหายในความผิดฐานเข้ามา ออกไปหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานฐานปลอมหรือใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว หากการกระทำความผิดนั้นเป็นผลโดยตรงจากการที่ผู้เสียหายถูกใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

มาตรา ๒๖ ก่อนฟ้องคดีต่อศาล ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดฐานใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ พนักงานอัยการโดยตนเองหรือโดยได้รับคำร้องขอจากพนักงานสอบสวนจะนำผู้เสียหายหรือพยานบุคคลมายื่นคำร้องต่อศาล โดยระบุการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าได้มีการกระทำความผิดและเหตุแห่งความจำเป็นที่จะต้องมีการสืบพยานไว้โดยพลันก็ได้

ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือพยานบุคคลจะให้การต่อศาลเอง เมื่อผู้เสียหายหรือพยานบุคคลแจ้งแก่พนักงานอัยการแล้ว ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลโดยไม่ชักช้า

ให้ศาลสืบพยานทันทีที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ในการนี้ หากผู้มีส่วนได้เสียในคดีคนใดยื่นคำร้องต่อศาลแถลงเหตุผลและความจำเป็นขอถามค้านหรือตั้งทนายความเมื่อเห็นสมควรก็ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตได้ และให้นำความในมาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรคสาม และวรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าต่อมามีการฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยในการกระทำความผิดก็ให้รับฟังพยานดังกล่าวในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นได้

หมวด ๕

กองทุนเพื่อการป้องกันและขจัดปัญหาการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

มาตรา ๒๗ ให้จัดตั้งกองทุนในกระทรวงแรงงาน เรียกว่า “กองทุนเพื่อการป้องกันและขจัดปัญหาการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ” เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการป้องกันและขจัดปัญหาการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ

มาตรา ๒๘ ให้กองทุนประกอบด้วยเงินหรือทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
  - (๒) เงินค่าปรับที่ได้รับจากการลงโทษผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
  - (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้
  - (๔) เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
  - (๕) ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน
  - (๖) เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินของกองทุนหรือที่ได้จากการจัดหารายได้
  - (๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายอื่น
- เงินและดอกผลที่กองทุนได้รับตาม (๒) ถึง (๗) ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๒๙ เงินและทรัพย์สินของกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (๑) การช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานแรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ
  - (๒) การคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานแรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ
  - (๓) การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานแรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับในต่างประเทศให้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่
  - (๔) การป้องกันและขจัดปัญหาการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ
  - (๕) การบริหารกองทุน
  - (๖) ช่วยเหลือและอุดหนุนหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชน ที่เสนอโครงการหรือแผนงานในการช่วยเหลือ เยียวยา คุ้มครองความปลอดภัย จัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องดื่ม ให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานแรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ
- ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

มาตรา ๓๐ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนเพื่อการป้องกันและขจัดปัญหาแรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธานกรรมการ รองปลัดกระทรวงแรงงานซึ่งปลัดกระทรวงแรงงานมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานประมาณ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสามคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ การลงทุน กฎหมาย หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ

ให้ผู้ช่วยปลัดกระทรวงแรงงานซึ่งปลัดกระทรวงแรงงานมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการกองทุนอาจแต่งตั้งข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานจำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๓๑ ให้นำมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการกองทุน โดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ กำกับดูแลการบริหารจัดการ และติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการใช้จ่ายเงินของกองทุนตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๓) พิจารณาอนุมัติแผนการดำเนินงานประจำปี

(๔) พิจารณาจัดสรรเงินของกองทุนเพื่อใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๕) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การใช้จ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการตรวจสอบภายในของกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๖) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินของกองทุน เพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนและการเบิกจ่ายเงินตรงในการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา ๓๓ คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมายได้

มาตรา ๓๔ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของกองทุน และจัดทำบัญชีของกองทุนให้เป็นไปตามระบบการบัญชีอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป และให้ส่งผู้สอบบัญชีภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

มาตรา ๓๕ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีอิสระที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุน

มาตรา ๓๖ ให้ผู้สอบบัญชีรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานเผยแพร่งบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับรองแล้วภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีรับทราบ

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๗ ผู้ใดกระทำความผิดฐานแรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ ตามมาตรา ๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาทต่อผู้เสียหายหนึ่งคน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุเกินกว่าสิบห้าปี แต่ไม่ถึงสิบแปดปี หรือเป็นบุคคลที่มีอายุเกินกว่าห้าสิบห้าปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงแปดปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาทต่อผู้เสียหายหนึ่งคน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี หรือเป็นหญิงมีครรภ์ หรือผู้มีกายพิการหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงแปดแสนบาท ต่อผู้เสียหายหนึ่งคน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส หรือเป็นโรคร้ายแรง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาทถึงสองล้านบาท

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า เป็นกรณีที่ผู้บุพการีให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการเพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิดหรือเหตุอันควรปราณีแล้ว ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่บัญญัติไว้หรือไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำผิดของนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการหรือกระทำการของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานแรงงานเกินอัตราหรือแรงงานบังคับตามมาตรา ๖ ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ แล้วแต่กรณี

ผู้รับสนองพระราชโองการ

นายกรัฐมนตรี